

GAZETA OFICIALĂ A COMUNITĂȚII DE AVERE A FOSTULUI REGIMENT CONFINIAR ROMÂNNO-BĂNĂȚEAN NR. 13, 1929-1941

Ana-Carina BABEU

Serviciul Județean Caraș - Severin
al Arhivelor Naționale

Pe plan jurnalistic, Caransebeșul s-a remarcat, încă din secolul al-XIX-lea, prin apariția unor periodice în limba germană, maghiară și română, care abordau teme sociale, politice, religioase, culturale și de divertisment: „Szörenyer Zeitung” 1877, „Foaia diecezană” 1886, „Karansebeser Wochenblatt” 1888, „Calendarul Românului” 1899, „Karansebes és vidéke” 1899, „Karansebeser Zeitung” 1906, „Renașterea” 1905, „Szörénység” 1907, „Karansebesi Ellenör” 1910, „Santinela” 1910, „Lumina” 1918, „Făclia” 1922, „Școala Bănățeană” 1922, ș.a.

În perioada interbelică, Caransebeșul se mai îmbogățește cu o publicație: „Gazeta Oficială” a Comunității de Avere a fostului Regiment confiniar româno-bănățean no.13.

Comunitatea de Avere a fost înființată pe baza statutului aprobat de Ministerul de Interne al Imperiului Austro-Ungar, cu nr. 37369 din 24 august 1879¹. A funcționat ca o societate ce administra „păduri, fânețe, pășuni, goluri de munte și terenuri improductive”, care aparțineau urmașilor grăniceri din cele 94 de comune din fostul Regiment grăniceresc româno-bănățean nr.13².

În jurul Comunității de Avere au apărut mai multe periodice, ce au reprezentat interesele unor grupări politice sau sociale. „Vocea Graniței” (1907-1911) era foaia personală a ziaristului Nicolae Tîntariu, care adoptase o atitudine ostilă față de deputatul Constantin Burdea, care milita pentru o politică de loialitate față de Austro-Ungaria³.

„Viitorul Graniței”(1924-1929) era un săptămânal ce apărea „sub îngrijirea unui comitet”, redactor fiind dr. Dimitrie Cioloca⁴. În realitate, această publicație a aparținut profesorului Ilie Orzescu, care a îndeplinit și funcția de președinte al Comunității de Avere în perioada 1923-1929. Cele mai multe articole se refereau la desfășurarea adunărilor generale pentru alegerea președinților, comentariile despre aceste campanii, bugetele anuale ale Comunității, normele uzuale în comerțul cu produse forestiere și în industria lemnului.

„Tribuna Graniței” era foaia Partidului Național Țărănesc, care apărea sub îndrumarea lui Antoniu Marchescu⁵. La fel, și acest ziar era preocupat de frământările din jurul Comunității de Avere.

De foarte multe ori, articolele referitoare la activitatea Comunității, din cadrul acestor publicații, cuprindeau informații controversate, care derutau cititorii.

În aceste condiții, conducerea Comunității de Avere a hotărât să apeleze la un organ de presă propriu, urmând să asigure transparența activităților desfășurate în cadrul Comunității. „Este o veche lacună a administrării bunurilor Comunității de Avere lipsa

¹ Marchescu 2006, p. 330

² *Ibidem*, p. 315

³ SJAN CS-FTB, inv. 1465, dos. F 18, p. 32.

⁴ V G, 1925, p. 1

⁵ SJAN CS FTB, inv. 1465, dos. F 18, p. 35.

unui organ oficios de publicitate, cu caracter pur informativ, asupra preocupărilor de cari este condusă adunarea generală, consiliul de administrație, direcțiunea silvică, la rezolvarea diferitelor agende de interes general”⁶.

Un alt motiv, care i-a determinat pe reprezentanții Comunității să înființeze „Gazeta Oficială”, a fost anularea cheltuielilor destinate anunțurilor publicitare din cadrul diferitelor ziare „... Cu imprimarea acestui organ, nu încărcăm bugetul nostru, ba chiar facem economii simțitoare, reducând spesele de publicație din diferite gazete...”⁷.

Primul număr al Gazetei a apărut la 30 septembrie 1929, în urma ședinței nr. 463 /3 septembrie 1929 a Consiliului de administrație al Comunității de Avere⁸.

Scopul acestei publicații era informativ, cu privire la: hotărâri, decizii, ordine cu caracter general, bugete anuale, bilanțuri contabile, organizarea unor concursuri, licitații, proiecte dezbătute în cadrul adunărilor generale ale Comunității de Avere, diverse probleme grănicerești de natură silvică, economică sau culturală.

„Gazeta Oficială” era o publicație lunară, ce era tipărită la Tipografia Diecezană din Caransebeș, în format A4, cu un număr, ce varia între 6-10 pagini. Se distribuia gratuit pentru membrii Comunității de Avere, pentru reprezentanții instituțiilor de stat, dar și pentru amatori.

Însă, ca un efect al crizei financiare, începând cu nr.7/15 septembrie 1933, s-a introdus un abonament de 60 lei anual, care se achita anticipat la Direcțiunea Silvică a Comunității de Avere, în schimb publicația a avut o scurtă apariție bilunară, dar numai până la sfârșitul anului 1933.

Difuzarea Gazetei se realiza prin intermediul celor 5 Ocoale Silvice: Ohababistra, Caransebeș, Teregova, Bozovici și Orșova.

Redactorii acestei Gazete au fost, pe rând: ing. Ioan Moldovan - director silvic, ing. Pavel Goanță, Coriolan Buracu care au fost și președinți ai Comunității de Avere, ing. Ștefan Borduz - director silvic.

Articolele referitoare la hotărâri, decizii, ordine erau semnate de Consiliul de Administrație al Comunității de Avere și de Direcțiunea Silvică, rapoartele referitoare la situația internatului Comunității de Avere erau întocmite de către prof. Nicolae Domășneanu, iar unele articole de la rubrica „Culturale” erau semnate de prof. M. Drăcea.

Cel mai mare spațiu al acestei Gazete era ocupat de rubricile referitoare la hotărâri, decizii, comunicări referitoare la activitatea Comunității de Avere.

Chiar în primul număr al ziarului, este prezentată hotărârea de revocare a mandatului președintelui Ilie Orzescu și de înființare a unui serviciu pentru rezolvarea cauzelor economice a coproprietarilor grăniceri „Serviciul Îmbunătățirilor agricole”⁹.

În 14 iunie 1930, se convoacă Adunarea Generală pentru a discuta: verificarea mandatelor reprezentanților aleși, bugetul pe anul 1930, bilanțurile anuale din 1927-1929, expunerea situației pădurilor Comunității de Avere și a situației financiare, rapoartele despre exploatarea și vânzările de păduri, problema pășunatului, cauza terenurilor ocupate (ocupațiuni, curături) din domeniul Comunității de Avere¹⁰.

În 20 martie 1934 este publicat regulamentul de funcționare al Comunității de Avere. Acesta cuprindea mai multe capitole referitoare la statutul funcționarului din cadrul Comunității, drepturile și obligațiile acestuia, condițiile de admitere în serviciul Comuni-

⁶ GOCA 1929, p. 1

⁷ *Idem.*

⁸ *Idem.*

⁹ *Ibidem*, p. 1,3

¹⁰ *Ibidem*, II, 6, 1930, p. 1

tății. Interesant este articolul 5, ce reglementa rolul femeii funcționar, care „...este egală cu ceilalți funcționari, atât în drepturi, cât și în datorințe”¹¹.

O primă decizie, publicată în „Gazeta Oficială”, este dată de adunarea generală a Comunității de Avere, prin care s-a aprobat bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 1929, însă cu un deficit de 1, 490.231 lei¹².

Altă decizie a fost și cea cu privire la înființarea Muzeului Comunității de Avere, în anul 1933, în interiorul Palatului Comunității, acordându-se un credit de 20.000 lei pentru amenajarea lui. În acest muzeu erau expuse obiecte, care ilustrau domeniile de activitate ale Comunității de Avere: silvicultură, faună, industrie forestieră¹³.

În anul 1940, o serie de decizii¹⁴ se refereau la acordarea, în mod gratuit, a unui vagon de lemne de foc pentru Spitalul de Stat din Caransebeș, a 2 vagoane cu lemne de foc pentru familiile concentraților nevoiași și săracilor; la rechiziționarea Palatului Direcțiunii și a hotelului Cerna pentru a funcționa ca spitale, în caz de război.

Printre subiectele prezentate pe prima pagină s-au numărat și: decretul regal privind înființarea, pe 8 iunie 1933, a Batalionului II grăniceresc din regiunea Banat¹⁵; vizita lui Carol al II-lea în Caransebeș, la 12 iunie 1934, cu ocazia depunerii jurământului recruților din cadrul Batalionului II grăniceresc de gardă din Caransebeș și a inaugurării căii ferate Reșița-Caransebeș¹⁶; mesajul transmis de regele Carol al II-lea, Batalionului II grăniceresc cu ocazia depunerii jurământului: „Jubiți grăniceri, în ziua aceasta în care Dumnezeu binecuvântează reînființarea acestei străvechi unități, nu am să vă spun decât aceste cuvinte: Aduceți-vă aminte de strămoșii noștri cari s-au distins prin credința lor către Suverani și să știți că astăzi prin jurământul ce depuneți, redepun prin voi jurământ Suveranului lor toți aceia care au fost ostași înaintea voastră”¹⁷; comemorarea a 4 decenii de la moartea lui Traian Doda¹⁸; decorarea lui Coriolan Buracu de către regele Carol al-II-lea cu ordinul „Ferdinand I” în 1933¹⁹; numirea generalului Cornel Dragalina comandant al Corpului 3 Armată în 1940²⁰ ș.a.

La rubrica „Informații” apar articole referitoare la angajări, la organizarea unor concursuri, avansări în funcție, pensionări, decese. La această ultimă categorie sunt amintite, în nr. 5 din 4 august 1932, decesul lui Ștefan Velovan, un fost profesor al Institutului Teologic și Pedagogic din Caransebeș, iar în nr. 1 din 28 ianuarie 1933, decesul medicului Comunității, Constantin Popasu.

Spațiile publicitare erau destinate licitațiilor referitoare la vânzarea spre exploatare a materialului lemnos de fag, pentru lemne de foc și pentru lemn de lucru și anunțurilor cu privire la înscrierile elevilor în internatul Comunității, la stimularea turismului, mai ales la Băile Herculane, în noul hotel Cerna.

Pe ultima pagină a Gazetei erau prezentate rubricile: „Culturale” și „Diverse”. Rubrica „Culturale” cuprindea articole cu rol educativ privind: îmbunătățirea modului de creștere al animalelor, reglementarea pescuitului, a vânătorii, protecția pădurilor, modul de utilizare al îngrășămintelor chimice, drepturile și obligațiile membrilor Comunității, dar nu

¹¹ *Ibidem*, VI, 3, 1934, p. 2

¹² *Ibidem*, I, 1, 1929, p. 2

¹³ *Ibidem*, V, 8, 1933, p. 3

¹⁴ *Ibidem*, XII, 1, 1940, p. 2

¹⁵ *Ibidem*, V, 6, 1933, p. 1

¹⁶ *Ibidem*, VI, 7, 1934, p. 1

¹⁷ *Ibidem*, p. 2

¹⁸ *Ibidem*, VIII, 7, 1935, p. 1

¹⁹ *Ibidem*, V, 5, 1933, p. 1

²⁰ *Ibidem*, XII, 3, 1940, p. 1

lipseau nici poezii, eseuri ce aveau ca teme omul și natura. La rubrica „Diverse” erau prezentate articole referitoare la îngrijirea sănătății personale, prin folosirea unei alimentații bogate în vitamine, explicarea unor informații din domeniul bancar, mersul trenurilor.

Din punct de vedere jurnalistic, s-a încercat o colaborare între ziarul „Grănicerul” din Mehadia și „Gazeta Oficială”, ce prevedea un schimb reciproc de publicații, însă cea din urmă nu și-a onorat înțelegerea. Într-o adresă din 31 octombrie 1933, se menționează că s-au trimis 29 de numere din „Grănicerul”, precum și suma de 60 lei care urma să fie depusă de către Comunitatea de Avere, în contul lucrărilor în vederea ridicării bustului generalului Traian Doda, însă nu s-a primit nici un număr din partea Gazetei²¹.

În anul 1940, la cererea Federației Naționale a Presei din provincie, privind un ajutor bănesc pentru construirea unei case de odihnă a ziaristilor pe insula Ada-Kaleh, Consiliul de Administrație al Comunității de Avere a aprobat suma de 15.000 lei²².

Apariția acestei publicații a fost întreruptă brusc, în anul 1941, datorită intrării României în cel de al- II- lea război mondial, cu toate că, potrivit bugetului anual din anul 1941, a fost alocată o sumă de 10000 lei pentru editarea „Gazetei”²³, iar în proiectul de buget pentru anul 1942, a fost prevăzută suma de 80000 lei²⁴.

Deși, „Gazeta Oficială” nu s-a remarcat întotdeauna prin obiectivism jurnalistic, datorită modului în care erau tratate subiectele referitoare la politica lui Carol al II-lea, de multe ori atitudinea procarlistă a unor reprezentanți ai Comunității de Avere fiind evidentă, a contribuit la popularizarea activităților Comunității de Avere, având nu doar un rol informativ, dar și educativ.

Bibliografie

- GOCA = *Gazeta Oficială a Comunității de Avere Caransebeș, 1929-1940*
Marchescu 2006 = Marchescu, Antoniu, *Grănicerii bănățeni și Comunitatea de Avere (Contribuțiuni istorice și juridice)*, Timișoara, 2006
SJAN CS – FCAC = Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale – Fond *Comunitatea de Avere, Caransebeș*
SJAN CS – FTB = Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale, Fond *Tiberiu Boșcaiu*
VG = *Viitorul Graniței, Caransebeș*

JOURNAL OFFICIEL DE LA COMMUNAUTÉ DE LA FORTUNE DE L'ANCIEN RÉGIMENT ROUMAIN - BANATIQUE NR. 13 1929-1941 (Résumé)

Du point de vue journalistique, Caransebes s'est rendu remaqué dès le début du XIX e siècle, par l'émergence des périodiques en langue allemande, hongroise et roumaine, qui traitaient des questions sociales, politiques, religieuses, culturelles et de divertissement.

Au cours de l'entre-deux guerres, la ville de Caransebes est également renforcée par une publication, Journal Officiel de la Communauté de la Fortune.

Ce qui a incité les chefs de la Communauté de la Fortune de chercher un propre journal, c'était d'assurer la transparence dans les activités de cette société.

Le premier numéro du Journal est de 30 Septembre 1929.

²¹ SJAN CS, FCAC, inv.1529, dos.3/1930-1935, p.26.

²² GOCA XII,1, 1940, p.2.

²³ SJAN CS, FCAC, inv.44, dos.84/1941, p.62.

²⁴ *Ibidem*, dos.90/1942, p.20.

Son objectif était d'informations sur: les décisions, les ordonnances générales, les budgets annuels, bilans, organisation de concours, ventes aux enchères, les projets discutés lors des assemblées générales de la Communauté, divers problèmes gardes-frontières forestières, économiques ou culturels.

Le Journal Officiel a été une publication mensuelle qui a été imprimée dans l' impression Diocésiane de Caransebes, au format A4, avec un certain nombre de pages, qui varie entre 6-10.

Les rédacteurs de ce journal ont été, à leur tour, les suivants: ingénieur Ioan Moldovan, directeur forestier, ingénieur Paul Goanta, Coriolan Buracu qui ont également été présidents de la Communauté de la Fortune, ingénieur Stefan Borduz directeur forestier.

Le plus grand espace était occupé par les sections sur les décisions, les avis et les ordonnances relatives aux activités de la Communauté de la Fortune. Sous le titre „Information" apparaissent des articles sur l'organisation des concours, les promotions, la retraite, le décès. Les espaces publicitaires ont été conçus des ventes aux enchères et les annonces.

Sur les dernière pages du Journal ont été illustrées les sections „Des choses culturelles“ et „Des choses diverses “ qui contenaient des articles avec un rôle éducatif quant à: améliorer la croissance des animaux, la réglementation de la pêche, la chasse, la protection des forêts, l'utilisation d'engrais chimiques, les soins personnels sur la santé, l'aide d'une alimentation riche en vitamines et même expliquer certaines informations bancaires.

Bien qu'elle n'ait une longue existence, cette publication a contribué à populariser les activités de la Communauté de la Fortune, jouant non seulement un rôle informationnel mais aussi un rôle éducatif.